Місячний Економічний Моніторинг України

- Другий перегляд програми МВФ в рамках кредиту stand-by завершено.
- Реальний ВВП впав на 20,3% дпр в першому кварталі 2009 року на фоні двократного скорочення обсягу інвестицій, а також зменшення запасів.
- Верховна Рада надала пільги біопаливу.
- Дефіцит рахунку поточних операцій зменшився до 0,7 млрд. дол. США в січні-травні.
- Доходи загального фонду Державного бюджету зменшилися на 12,0% дпр протягом перших п'яти місяців 2009 року.
- Реальні наявні доходи зменшились на 12,9% дпр в першому кварталі 2009 року, а безробіття за методологією МОП досягло 9,5%.
- Споживча інфляція прискорилась до 15,0% дпр в червні.
- Депозити домогосподарств виросли на 2,7% дпм у червні, але банки продовжують зменшувати обсяги кредитування.
- Тема Місяця: Рекапіталізація банків

№7 (105)
липень
2009

Населення: 46,4 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 32%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 27%
Експорт: Росія 26%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 28%, ЄС 37%

Політика: Місія МВФ рекомендувала виділити Україні третій транш кредиту stand-by

Наприкінці червня Україна розпочала переговори із місією МВФ в рамках другого перегляду програми МВФ. Україна дотрималась усіх кількісних критеріїв для отримання кредиту, і переговори по іншим питанням були успішними. Таким чином місія рекомендувала правлінню МВФ виділити Україні третій транш кредиту у сумі 3,3 млрд. доларів США. Рішення щодо виділення траншу має розглядатись правлінням МВФ у серпні.

В кінці травня та на початку червня в країні активно обговорювали можливу коаліцію між Партією регіонів і БЮТ, двома найбільшими фракціями, які завжди позиціонували себе як непримиренні опоненти. Найбільший інтерес викликали можливі зміни до Конституції. За заявами парламентські вибори повинні були проводитись в два тури, щоб забезпечити отримання партією, що виграла вибори, більшості місць у Верховній Раді. Крім того, Україна мала б стати парламентською республікою із виборами Президента у Верховній Раді. Такі ініціативи викликали дуже неоднозначну реакцію в суспільстві. 7 червня лідер опозиційної фракції Партії регіонів Віктор Янукович оголосив про припинення переговорного процесу. Пізніше Прем'єр-міністр Юлія Тимошенко підтвердила цю інформацію. Обидва політичні лідери заперечували намір скасування прямих президентських виборів і стверджували, що переговори були спрямовані на розв'язання економічних питань, пов'язаних із кризою.

За декілька днів до припинення переговорів Верховна Рада звільнила призначеного Президентом Міністра оборони Юрія Єханурова. Ініціатором звільнення була Прем'єр-міністр, яка звинуватила колишнього міністра у численних правопорушеннях. Партія регіонів підтримала цю відставку 161 голосом.

Реальний сектор: Реальний ВВП впав на 20,3% дпр у першому кварталі 2009 року

Реальний ВВП скоротився на 20,3% дпр у першому кварталі 2009 року, що показує вкрай негативний вплив світової економічної кризи на українську економіку. За видами економічної діяльності найбільше падіння реальної доданої вартості було зафіксовано у будівництві (на 54,1% дпр), спричинене значним зниженням інвестиційної активності, та у переробній промисловості (на 36,5% дпр), яка постраждала через скорочення зовнішнього попиту. Водночас сільське господарство, охорона здоров'я та освіта показали відносно непогані результати, що коливались від приросту на 1,3% дпр до падіння на 4,6% дпр.

Квартальна динаміка споживання та інвестицій

Джерело: Держкомстат

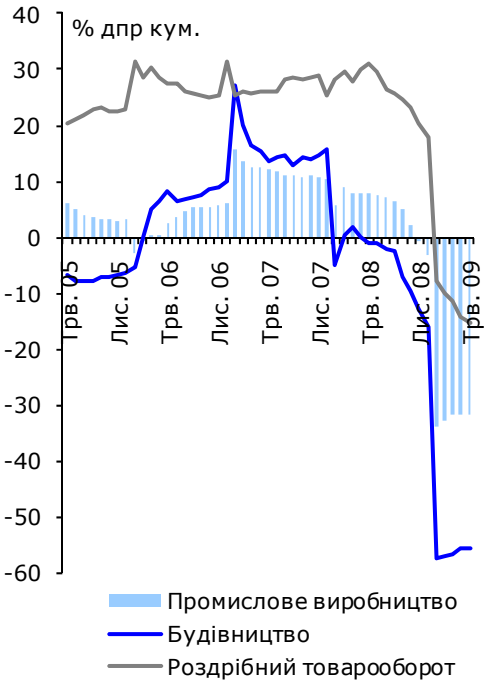
Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Ре йтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

З боку попиту головними факторами економічного падіння були майже двократне скорочення реального валового нагромадження основного капіталу (падіння на 48,7% дпр) та значне зменшення запасів. Споживання домогосподарств виявилось досить стійким до впливу кризи, впавши лише на 11,6% дпр в реальному вимірі, тоді як державне кінцеве споживання виросло на 1,8% дпр, оскільки держава спрямувала майже всі видатки на соціальні трансферти та споживання. Зменшення реального імпорту на 35,6% дпр було значно швидшим, ніж падіння реального експорту на 15,9% дпр, що покращило зовнішній баланс країни.

Ситуація у промисловості в травні залишилась складною: як і в квітні, промислове виробництва впало на 31,8% дпр. Виробництво металу та видобуток залізної руди виросли у порівнянні з попереднім місяцем, але залишались на досить низькому рівні. Водночас ситуація в харчовій промисловості продовжила покращуватись. Падіння зменшилось до 2,1% дпр скоріш за все завдяки відносно стійкому внутрішньому попиту та імпортозаміщенню. Хімічна промисловість та машинобудування зменшили випуск ще на 9,1% та 3,1% дпм відповідно через втрату позицій на зовнішніх ринках в травні.

Інші сектори економіки також продовжили спад. Випуск у будівництві скоротився на 55,8% дпр за перші п'ять місяців року, відбиваючи застій на ринку житлової та комерційної нерухомості. У січні-травні обсяги роздрібної торгівлі впали на 15,3% дпр, прискоривши темпи падіння. Ця тенденція частково може пояснюватись зростанням частки необлікованої торгівлі. Водночас транспорт дещо покращив показники з 38,3% дпр падіння за перші чотири місяці 2009 року до 36,6% дпр за п'ять місяців.

Тенденції реального сектору

Джерело: Держкомстат

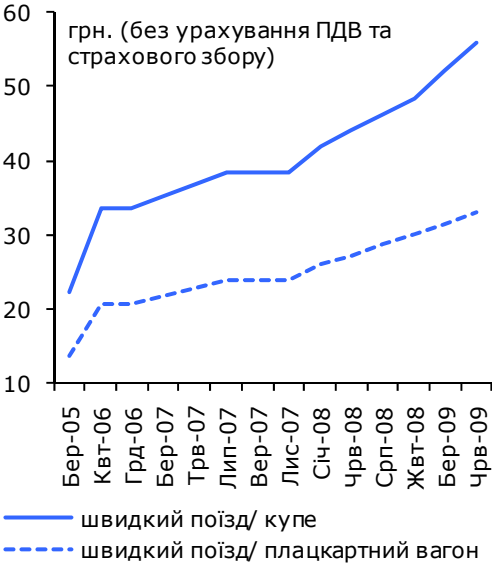
Галузеві тенденції: Біопаливо отримало пільги, схожі на пільги для інших видів альтернативного палива

Сільське господарство. У червні Президент підписав закон, спрямований на стимулювання виробництва біопалива в Україні, а отже на підвищення енергетичної безпеки країни. Очікується, що до 2020 року частка альтернативних видів палива досягне 20% від загального споживання палива в Україні. Закон передбачає численні пільги як виробникам біологічного палива, так і виробникам обладнання, що його використовує. Ці пільги подібні до пільг, раніше наданих іншим альтернативним видам палива. Вони включають звільнення від сплати податку на прибуток, ПДВ та ввізного мита при імпорті матеріалів та обладнання для виробництва біопалива та деяких машин, що працюють на ньому (сільськогосподарські машини, автобуси та вантажівки, які не виробляються в Україні). Також, введено нульову ставку акцизу на продаж моторного біопалива та прискорену амортизацію для його виробників. Ці пільги вводяться для залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій. Вплив закону на виробництво альтернативних видів палива буде залежати від відносної прибутковості інвестиційних проектів, втім нововведення, вочевидь, створять додаткові витрати для держави та споживачів.

Енергетика. Кабінет Міністрів України вирішив збільшити статутний капітал НАК "Нафтогаз України" з 5,6 млрд. грн. до 24,2 млрд. грн., використовуючи державні облігації. Ці облігації можуть потім бути використані для оплати частини боргу компанії державним банкам. Якщо збільшення капіталу буде проведено, воно дозволить уряду продовжити квазіфіскальні операції по оплаті за природній газ.

Транспорт. У червні тарифи на пасажирські залізничні перевезення було підвищено знову. Зокрема квитки на проїзд в плацкартному вагоні стали дорожчими на 4,7%, а в купе – на 7,4%. Відтак, зростання пасажирських тарифів за півроку склало 9,5% на проїзд в плацкартному вагоні і 15,0% - в купе. Вищі тарифи навряд чи значно збільшать доходи залізничного монополіста «Укрзалізниці», і ці зміни не можуть замінити термінові реформи в секторі.

Тарифи на перевезення пасажирів залізничним транспортом у внутрішньодержавному сполученні (відстань = 500 км)

Джерело: МТЗУ

Кабінет Міністрів дозволив надати в концесію Велику кільцеву дорогу навколо м. Києва та дорогу Одеса-Рені. Однак попередні

концесії доріг в Україні (Львів-Краковець, Львів-Броди) були невдалими через непередбачувану інтенсивність руху, слабкий регуляторний механізм, включаючи погано виписані державні гарантії. Спроможність уряду залучити приватних інвесторів у нові концесії в умовах економічної кризи залишається під питанням.

Зовнішній сектор: У травні баланс рахунку поточних операцій став позитивним

За попередніми оцінками НБУ, протягом перших п'яти місяців року дефіцит рахунку поточних операцій зменшився до 0,7 млрд. дол. США завдяки профіциту в 0,2 млрд. дол. США в травні. Основним чинником стало зменшення дефіциту торгівлі товарами та збільшення чистих поточних трансферів. Зокрема, в травні імпорт товарів зменшився на 58,9% дпр в доларовому еквіваленті, тоді як скорочення експорту відбувалося повільніше (53,2% дпр).

У травні також дещо покращився стан фінансового рахунку завдяки зменшенню обсягів готівки поза банківською системою вперше з початку кризи та меншим виплатам по кредитам, отриманим від нерезидентів. У результаті в травні дефіцит фінансового рахунку зменшився до 0,7 млрд. дол. США, а сукупний дефіцит за п'ять місяців становив 5,9 млрд. дол. США. Проте, за несприятливої економічної ситуації в травні чистий притік прямих іноземних інвестицій був найнижчим з 2005 року та склав 0,2 млрд. дол. США.

Список товарів, що підпадають під 13% тимчасову надбавку до діючих ставок ввізного мита на деякі товари, знову був підданий сумніву. 23 червня Конституційний Суд України постановив, що тільки Верховна Рада може змінювати приймати рішення щодо зміни ввізних мит, а тому Кабінет Міністрів (КМУ) не має права змінювати тимчасові надбавки, які формально прирівняні до ввізних мит. Таким чином чинність Постанови КМУ №230, якою скасовувалась надбавка до діючих ставок ввізного мита для всіх товарів за виключенням автомобілів та холодильників, стала сумнівною. Зазвичай, рішення Конституційного Суду не мають зворотної дії, і Державна митна служба продовжує застосовувати Постанову до її офіційного скасування. Міністерства юстиції та економіки мають надати подальші роз'яснення.

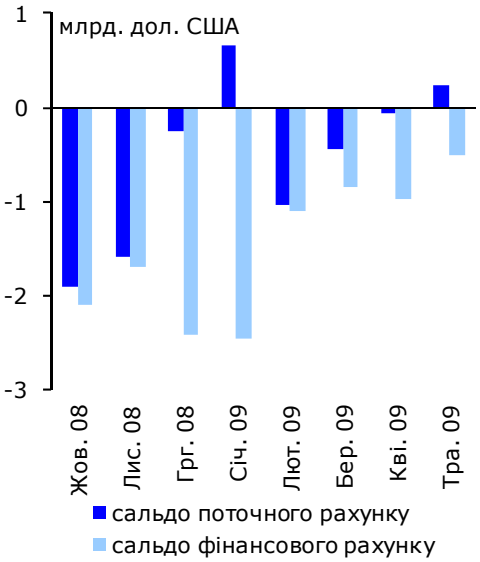
Тим часом, 25 червня Комітет з обмежень платіжного балансу СОТ вирішив до 7 вересня 2009 року не застосовувати до України ніяких санкцій. Оскільки термін дії надбавки, яка була введена на шість місяців, спливає 6 вересня, проти України навряд чи будуть застосовані санкції, якщо не будуть введені нові обмеження на торгівлю, які не відповідають правилам СОТ.

Фіскальна політика: Дефіцит загального фонду Державного бюджету на кінець травня досяг 7,5 млрд. грн.

У січні-травні доходи загального фонду Державного бюджету скоротились на 12,0% дпр та склали 62,5 млрд. грн. Однак доходну частину Державного бюджету було майже повністю виконано (99,8%) завдяки близьким до плану надходженням від податку на прибуток підприємств та ПДВ. Крім того, НБУ перерахував до Державного бюджету 4,4 млрд. грн. (110% від річного плану надходжень). Водночас, доходи від рентних платежів, податків на міжнародну торгівлю та офіційних трансфертів були нижчими за план. Виконання видаткової частини Державного бюджету покращилось й склало 96,3% від запланованого рівня. Дефіцит загального фонду Державного бюджету збільшився до 7,5 млрд. грн. Його було переважно профінансовано за рахунок внутрішніх запозичень. Після отримання 1 млрд. СДР від МВФ залишок коштів Єдиного казначейського рахунку було збільшено на 8,8 млрд. грн.

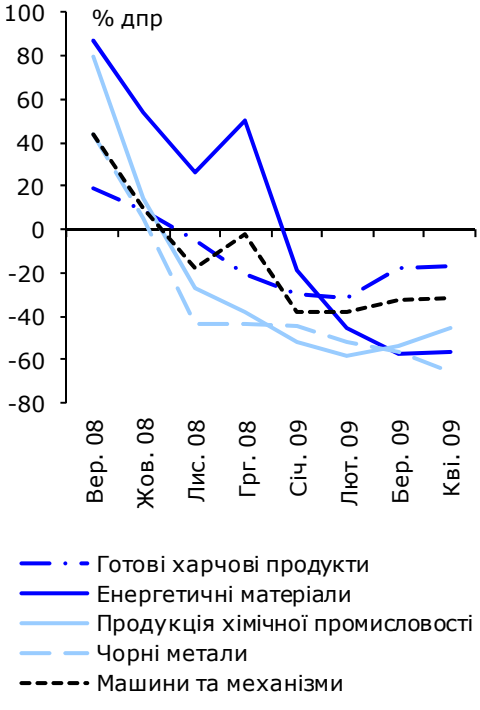
23 червня Верховна Рада України ухвалила нову версію Бюджетного кодексу України та внесла зміни до деяких законів з питань оподаткування. Ці зміни набудуть чинності за умови підписання закону Президентом України. Однією з найважливіших характеристик нової версії Бюджетного кодексу є можливість

Платіжний баланс

Джерело: НБУ

Експорт основних товарних груп

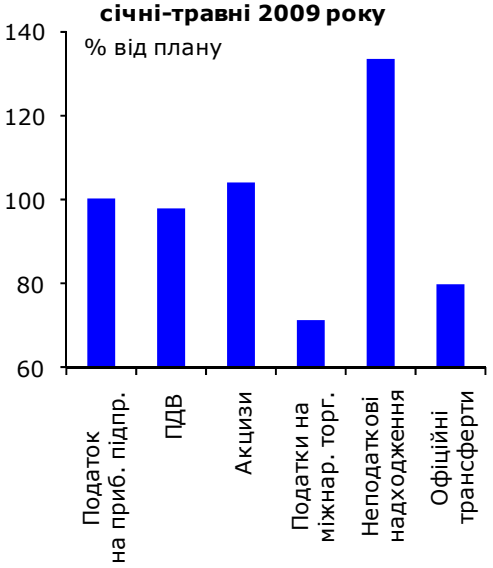

Джерело: Держкомстат

перерахування трансфертів з Державного бюджету безпосередньо до місцевих бюджетів всіх рівнів. Наразі такі трансферти спочатку надходять до обласних та районних бюджетів, які перерозподіляють їх далі. Крім того, вносяться зміни до перерозподілу фінансових ресурсів між державним та місцевими бюджетами, передбачається запровадження нових місцевих податків та зборів (податку на нерухомість) та інших заходів, спрямованих на зміцнення фінансової самостійності місцевих органів влади. Водночас, посилюється роль Кабінету Міністрів України у бюджетному процесі.

У червні Верховна Рада України ухвалила зміни до Закону України "Про Держаний бюджет на 2009 рік". План доходів Державного бюджету було збільшено на 0,3 млрд. грн. (до 239,2 млрд. грн.) за рахунок підвищення ставок акцизів на пиво та інші алкогольні напої. Одержані додаткові кошти планується спрямувати на фінансування бюджетної програми із забезпечення препаратами інсуліну хворих на цукровий діабет, реалізацію заходів з цілодобового водопостачання Львова та ремонтно-реставраційні роботи Шевченківського національного заповідника у Каневі.

Виконання доходної частини Державного бюджету у січні-травні 2009 року

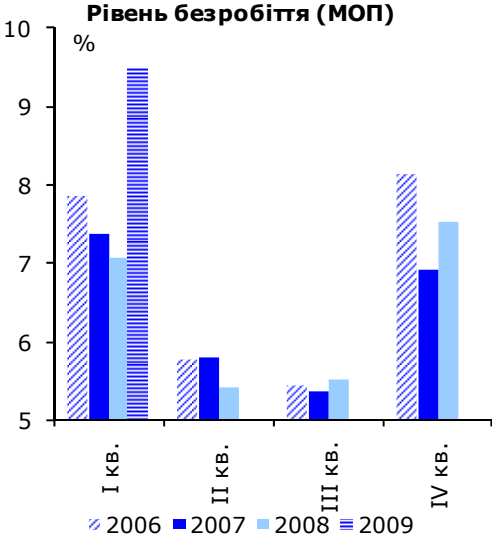
Джерело: Державне казначейство

Соціальна політика: Реальні наявні доходи впали на 12,9% дпр у першому кварталі 2009 року

Доходи домогосподарств. За даними Держкомстату реальні наявні доходи домогосподарств скоротились на 12,9% дпр у першому кварталі 2009 року. Номінальні доходи були на 4,8% вищими, ніж у відповідному періоді минулого року. Стала номінальна заробітна плата на фоні зростання безробіття призвела до скорочення реальних доходів від заробітної плати на 14,9% дпр. Доходи, отримані від соціальної допомоги та поточних трансфертів, скоротились лише на 4,2% дпр в реальному виразі. Як результат, частка заробітної плати в сукупних доходах домогосподарств впала до 42,0%, що на 1,1 відсоткових пунктів нижче, ніж частка соціальної допомоги і поточних трансфертів.

Соціальні пільги. В червні Кабінет Міністрів ухвалив Стратегію упорядкування системи надання соціальних пільг окремим категоріям громадян. Відповідний крок було передбачено в Меморандумі, підписаному між МВФ та Україною в травні 2009 року. Формально Стратегія передбачає надання пільг особам із врахуванням їх рівня доходів. Однак пропонується зберегти порядок надання пільг особам, які мають особливі (трудові) заслуги перед Батьківщиною (1,2 млн. осіб), ветеранам війни (2,8 млн. осіб) та особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (1,9 млн. осіб). Більш того, пільги особам за професійною ознакою буде скорочено лише в разі адекватного збільшення їх доходів. Отже, фактично Стратегія не погоджується із рекомендаціями МВФ та Світового Банку щодо переходу до надання пільг всім категоріям пільговиків лише із врахуванням їх майнового статусу, а також відміни пільг, які надаються за професійною ознакою. Тому, ймовірно, що нова Стратегія не призведе до підвищення ефективності системи соціального захисту в Україні.

Рівень безробіття (МОП)

Джерело: Держкомстат

Ринок праці: Рівень безробіття (МОП) досяг 9,5% у першому кварталі 2009 року

За даними Держкомстату рівень безробіття за методологією МОП для осіб віком від 15 до 70 років досяг 9,5% у першому кварталі 2009 року порівняно із 7,1% у першому кварталі 2008 року. Отже, кількість безробітних зросла на півмільйона осіб на фоні спаду економічної активності. Рівень безробіття зріс більше в містах. Крім того, він вищий для чоловіків, аніж для жінок (11,4% та 7,4%, відповідно). Це відображає більше скорочення виробництва в секторах із вищою зайнятістю чоловіків, зокрема будівництві, металургії, машинобудуванні, виробництві будівельних матеріалів. Сукупний показник рівня безробіття, скоріш за все, залишатиметься близьким до поточного рівня протягом року, оскільки зменшення сільського безробіття в другому і третьому кварталах збалансує подальше зростання міського безробіття.

Реальні наявні доходи домогосподарств

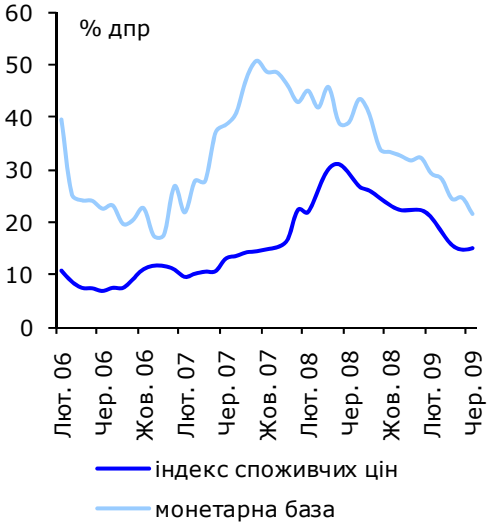
Джерело: Держкомстат

Монетарна політика: Інфляція прискорилась до 15,0% дпр в червні

Приріст споживчих цін прискорився до 15,0% дпр в червні частково через збільшення регульованих цінах, таких як ціни на комунальні послуги в м. Києві та залізничні квитки, а також внаслідок збільшення акцизного збору на тютюнові вироби. Крім того інфляційні очікування залишаються стало високими, підтримуючи ціни. Водночас слабкий попит призвів до поступового сповільнення зростання цін для багатьох складових ІСЦ за останні місяці. Ціни скоріш за все не будуть суттєво зростати в наступні літні місяці, оскільки економічна активність навряд чи помітно відновиться.

Прирости грошової маси та монетарної бази становили 4,9% дпр та 22,4% дпр відповідно в червні. Банки отримали нові вклади за відсутності значного кредитування. Хоча НБУ вилучав ліквідність через інтервенції, він також збільшив операції по розміщенню депозитних сертифікатів та вилучив до 5 млрд. грн. через цей канал. Загалом банки зберегли високу ліквідність: залишки на кореспондентських рахунках банків в НБУ перевищували 24 млрд. грн. в останньому тижні червня.

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

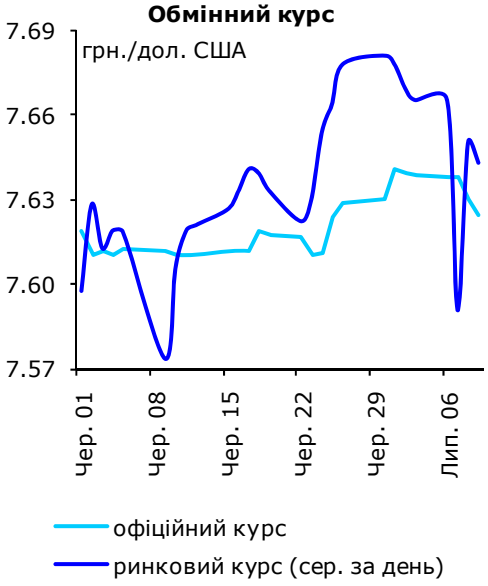
Джерело: Держкомстат, НБУ

Фінансові ринки: Банки залучають вклади, проте все ще обмежують кредитування

Банківський сектор. У червні вклади домогосподарств зросли на 2,7% дпм, збільшуючись третій місяць поспіль. Серед нових вкладів у травні переважали короткострокові депозити, незважаючи на зменшення відсоткової ставки, що вказує на все ще низький рівень довіри до української банківської системи. В червні вклади юридичних осіб скоротилися на 0,9% дпм через зменшення вкладів у іноземній валюті на 4,4 млрд. грн. Ймовірно, частина коштів була використана для погашення заборгованості по кредитам в іноземній валюті, які зменшились на 7,8 млрд. грн.

Кредити юридичним особам збільшились на 1,2% дпм завдяки збільшенню кредитування в національній валюті. Скоріш за все, це вказує на реструктуризацію старих боргів, оскільки валові обсяги виданих нових кредитів в період з лютого по травень зменшувались. Крім того, Уряд продовжував здійснювати квазіфіскальні операції за допомогою державних банків. Обсяги кредитів, наданих домогосподарствам, продовжували падати та скоротилися в червні на 1,1% дпм на фоні обмеженого кредитування як в національній, так і іноземній валютах.

Обмінний курс

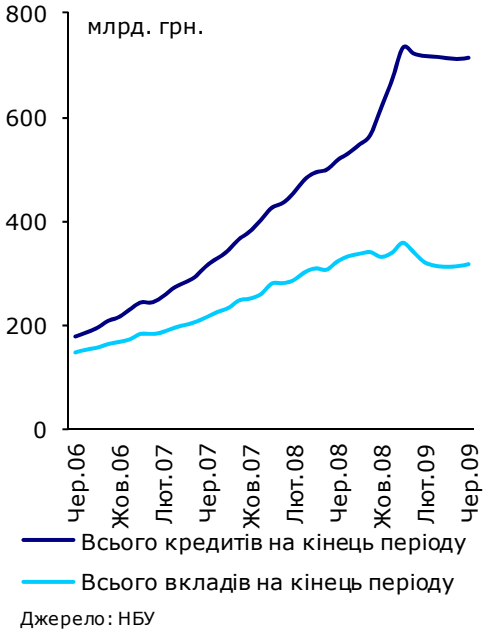
Джерело: НБУ

У червні три банки були обрані для рекапіталізації за участю держави. В липні після завершення необхідних процедур Уряд збільшив капітал банків "Родовід", "Київ" та Укргазбанку на 9,47 млрд. грн. шляхом емісії облігацій державної позики. Таким чином, Уряд отримав майже 100% акцій в банках "Родовід" і "Київ", витіснивши попередніх власників, та 85% капіталу в Укргазбанку. Станом на 1 квітня на рекапіталізовані банки припадало біля 4% депозитів та 3% активів банківської системи.

Обмінний курс. Середній міжбанківський обмінний курс гривні залишався стабільним в червні в проміжку 7,57-7,68 грн. за дол. США. Офіційний курс коливався в межах 7,61-7,63 грн./дол. США. Курс дещо ослаб в кінці місяця, можливо, через високу ліквідність банків та платежі в рамках закриття кварталу, але коливання не перевищили 1-2%. Попит та пропозиція на ринку були близькими до балансу, а інтервенції НБУ склали 690 млн. дол. США.

Державний борг. У червні Міністерством фінансів було проведено розміщення облігацій внутрішньої державної позики в обсязі 1,0 млрд. грн. із середньозваженою доходністю 19,4% річних та строком погашення у 2009-2012 рр. Частка короткострокових облігацій внутрішньої державної позики залишилася великою та склала 96,2% загального обсягу розміщень через низький попит на більш довгострокові державні облігації. Крім того, Міністерством фінансів було здійснено випуск ОВДП на суму 1,0 млрд. грн. із середньозваженою доходністю 9,5% річних для збільшення статутного капіталу Укрексімбанку.

Розвиток банківської системи

Джерело: НБУ

Тема місяця: Рекапіталізація банків

Занадто великі для ліквідації?

Алла Кобилянська

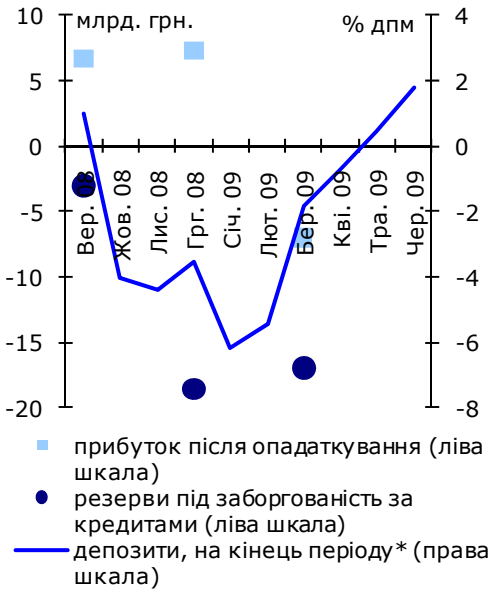
В останньому кварталі 2008 року світова фінансова криза боляче вдарила по українській банківській системі. Банки втратили зовнішні джерела фінансування, а доходи від експорту зменшились через скорочення зовнішнього попиту на українські товари. Всередині країни рейдерська атака на Промінвестбанк (ПІБ) в жовтні спричинила відтік депозитів по всій банківській системи, що тривав аж до квітня 2009 року, що обмежило внутрішнє фінансування. Спекулятивний попит на іноземну валюту також сприяв відтоку вкладів. Протягом даного періоду вклади в національній валюті скоротилися на 36,0 млрд. грн. або 17,1%. З боку активів, падіння цін на житло та зменшення економічної активності підірвали якість активів. До того ж знецінення гривні ускладнило обслуговування кредитів в іноземній валюті, що призвело до зростання кількості проблемних кредитів. В результаті банки зіткнулися з проблемами ліквідності та понесли великі збитки. Без сумніву деякі з них потребували рекапіталізації.

Рекапіталізація проблемних банків була однією з умов для отримання фінансової допомоги від МВФ. Обґрунтування цієї вимоги – забезпечення стабільності банківської системи та збільшення довіри до банківських установ як запорука економічного відновлення. Тридцять вісім найбільших банків пройшли діагностичну перевірку задля оцінки потреби в додатковому капіталі. Ця процедура, спрямовано на оцінку впливу економічної кризи на рівень адекватності капіталу, завершилась в березні. Основними припущеннями були падіння реального ВВП на 9% та девальвація гривні на 30%. За результатами оцінки державні банки Ощадбанк та Укрексімбанк були рекапіталізовані на 14,4 млрд. грн. Тест також виявив необхідність збільшення капіталу досліджених комерційних банків принаймні на 30,5 млрд. грн. НБУ зобов'язав комерційні банки збільшити капітал за рахунок коштів власників або шляхом залучення інвесторів. За випадку, коли банки були неспроможними наростити капітал, вони могли бути рекапіталізовані за участю держави, реорганізовані або ліквідовані. Акціонери комерційних банків зобов'язались надати 21,5 млрд. грн. Таким чином залишилась незадоволеною потреба в капіталі в щонайменше 9,0 млрд. грн. Більше того, доволі оптимістичний прогноз, покладений в основу стрес-тестів, означав, що проблемні банки зіткнулися з більшими втратами, ніж очікувалось раніше. Отже, потреба в рекапіталізації за участю держави збільшувалась.

В Україні було встановлено наступну процедуру рекапіталізації. Спочатку в банк призначається тимчасовий адміністратор від НБУ для управління банком. Якщо Уряд вирішує надати допомогу проблемному банку, банк може бути зобов'язаний зменшити розмір свого капіталу. Це зменшить частку існуючих власників і дозволить державі отримати щонайменше 75% плюс одну акцію одноосібно або з іншим інвестором. Після цього існуючі акціонери мають можливість придбати нові акції. Після отримання дозволів від регуляторів Уряд купує акції за рахунок державних облігацій. Потім банк має право продати ці облігації НБУ. Рекапіталізованими банками керують державні службовці з Міністерства фінансів. Законодавство наразі не містить норм щодо принципів управління цими банками. Очікується, що Уряд в майбутньому продасть свої частки в рекапіталізованих банках, а отримані кошти будуть спрямовані на викуп державних облігації в НБУ. Таким чином, НБУ по суті позичає Уряду кошти для рекапіталізації банків.

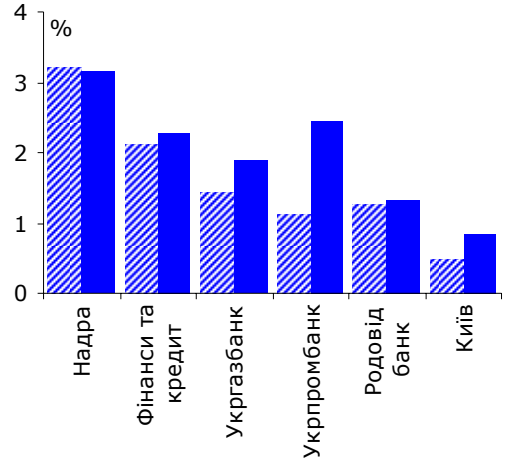
Уряд вирішив рекапіталізувати тільки кількох великих проблемних банків, тоді як інші системні установи зобов'язались провести

Банківська криза

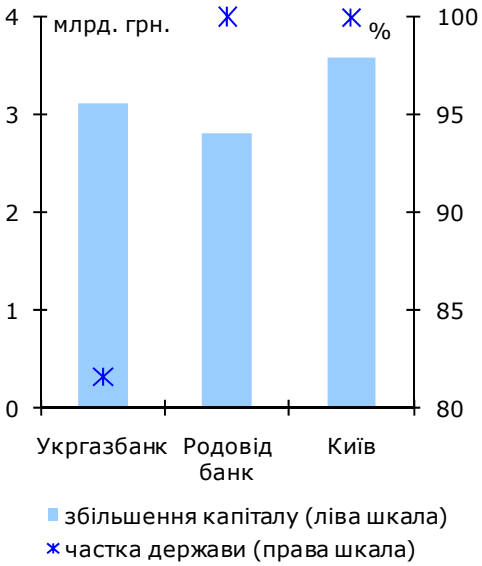
Джерело: НБУ
*без врахування курсових різниць

Ринкова частка банків, попередньо обраних для рекапіталізації

Джерело: НБУ, станом на 1 квітня

Рекапіталізація

Джерело: Міністерство фінансів

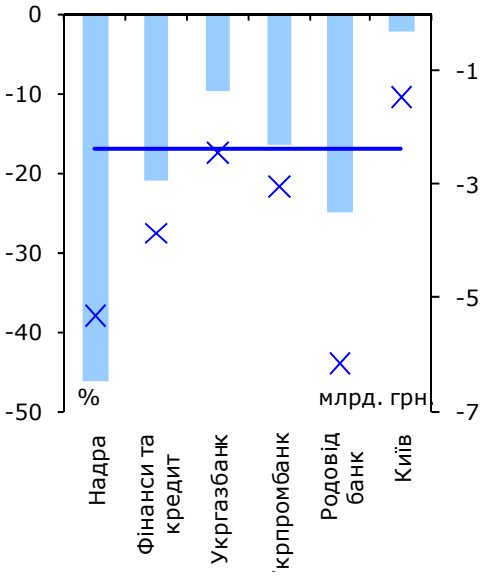
рекапіталізацію самостійно. Попередньо були названі декілька банків, в тому числі "Надра", Укрпромбанк, "Фінанси та кредит", "Київ", "Родовід" та Укргазбанк. ПІБ не увійшов у список, оскільки був викуплений зовнішніми інвесторами. На початку 2009 року російський Внєшекономбанк рекапіталізував ПІБ на 1,1 млрд. грн. Пізніше список був скорочено, оскільки Уряд відмовився рекапіталізувати банк Надра та Укрпромбанк, якщо вони не реструктурують свої зовнішні зобов'язання. "Фінанси та кредит" також був виключений зі списку, як такий, фінансові проблеми якого не є достатньо істотними для виправдання мажоритарної участі держави в капіталі банку.

10 червня Уряд оголосив про своє рішення вкласти 9,47 млрд. грн. в три банки: "Київ", "Родовід" та Укргазбанк. До кризи цим банкам належало біля 4,7% всіх депозитів банківської системи. Окрім того, що всі банки належать до різних груп за розміром активів, показники їх діяльності також різняться. Протягом останніх двох кварталів обсяги депозитів цих банків зменшилися на 10,4%, 44,0% та 17,6% відповідно, тоді як по системі скорочення склало 16,9%. "Київ" звітував про 0,4 млрд. грн. збитку в першому кварталі 2009 року через суттєве збільшення резервів під проблемну заборгованість. "Родовід" теж мав збитки, і тільки Укргазбанк спромігся показати невеликий прибуток.

Процедура рекапіталізації була завершена на початку липня. Уряд отримав 99,94% та 99,97% в банках "Київ" та "Родовід": таким чином, установи було по суті націоналізовані. Також державі належить 81,6% акцій Укргазбанку. Рекапіталізація призведе до збільшення частки держави в статутному капіталі банківської системи з 23,4% до 41,4% (базуючись на інформації станом на 1 квітня). З іншого боку, частка активів банків в державній власності зросте з 12,2% тільки до 15,3%. Отже, уряд суттєво збільшить свій вплив на фінансову систему. Результати рекапіталізації та стан фінансової системи багато в чому залежатимуть від ефективності нового керівництва та його поведінки на ринку. Першими кроками держави стане проведення затриманих платежів та виплат за вкладами.

Рекапіталізовані банки зіткнуться з двома суттєвими ризиками. Перший ризик – продовження масового вилучення вкладів, оскільки збільшення капіталу буде недостатнім, щоб одночасно задовольнити потреби всіх кредиторів. Другий ризик полягає в тому, що ці банки можуть використовуватись для проведення квазі-фіскальних операцій, що призведе до зростання ризикованості операцій та може спричинити подальші збитки. Беручи до уваги плани перепродажу банків зовнішнім інвесторам в майбутньому, нові менеджери мають бути зацікавлені в покращенні фінансових результатів установ, проте короткострокова природа політичних рішень в країні може поставити під сумнів життєздатність рекапіталізованих банків.

Відтік депозитів за жовтень 2008 р. -березень 2009 р.

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		IIкв 08	IIIкв 08	IVкв 08	Iкв 09	IIкв 09	Лют.	Бер.	Квт.	Трв.	Чер.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-0,3	15,1	17,5	1,7	...	1,1	1,7	2,1	2,3	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	7,7	5,1	-3,1	-31,9	...	-31,6	-31,9	-31,9	-31,9	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,2	-7,2	-16,0	-56,7	...	-57,3	-56,7	-55,6	-55,8	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	28,8	25,1	18,6	-11,5	...	-9,4	-11,5	-14,3	-15,3	...
Середня заробітна плата	грн.	1797	1906	1914	1736	...	1723	1818	1845	1851	...
ІСЦ	% дпр	29,3	24,6	22,3	18,1	15,0	20,9	18,1	15,6	14,7	15,0
ІВЦ	% дпр	43,7	42,7	23,0	12,8	-0,9	19,0	12,8	6,3	1,9	-0,9
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	41,1	46,3	33,8	-35,4	...	-38,6"	39,6"	-41,1	...	...
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	52,9	56,4	38,8	-44,5	...	-47,5"	48,1"	-50,1	...	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-8,6	-13,2	-16,9	-1,1	...	-0,7"	-1,4"	-1,9	...	...
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	-6,8	-9,2	-12,9	-0,8	...	-1,0	-0,4	0,0	0,2	...
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-7,9	-5,8	-7,1	-3,4	...	x	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	35,5	37,5	31,5	25,4	27,3	26,5	25,4	24,5	27,8	27,3
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	38,9	33,8	31,5	28,1	22,4	29,1	28,1	24,3	24,5	22,4
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	17,2	17,8	21,0	26,5	19,1	27,2	26,7	20,4	18,5	18,5
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	4,79	4,70	6,49	8,09	7,75	8,23	7,97	7,93	7,70	7,63
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	4,96	4,85	6,21	7,70	7,66	7,70	7,70	7,70	7,65	7,62
Обмінний курс, середній	євро	7,75	7,31	8,22	10,06	10,41	9,86	10,05	10,18	10,39	10,67

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, Reuters, власні розрахунки,
" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
* Місячні показники не враховують регулярні квартальні перегляди ВВП
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
*** Зростання у доларовому виразі

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	949,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	180,2
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,2	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9
Поточний рахунок	% ВВП	3,8	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		II 06	III 06	IV 06	I 07	II 07	III 07	IV 07	I 08	II 08	III 08	IV 08	I 09
ВВП	млрд. грн.	124,1	150,4	157,7	137,6	165,1	197,4	212,8	187,7	233,7	275,8	252,7	183,2
Реальний ВВП	% дпр	6,8	6,9	9,5	8,9	8,6	6,2	7,4	6,3	6,2	6,4	-8,0	-20,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	18,2	11,8	9,9	14,7	15,5	15,2	19,0	22,5	13,3	16,7	1,6	-11,6
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	5,8	5,8	1,0	0,8	6,2	4,4	2,4	-0,2	1,3	-0,2	0,2	1,8
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	19,3	17,9	18,3	24,4	23,5	18,9	23,8	19,4	12,0	0,1	-17,4	-48,7
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-9,6	3,2	1,0	4,9	5,2	0,1	5,6	4,4	7,2	18,9	-10,4	-15,9
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	0,9	8,3	6,4	12,9	19,6	13,7	27,2	23,8	24,4	31,8	-4,2	-35,6
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	2,8	-5,6	8,1	4,8	6,8	-9,3	7,1	0,5	-0,5	21,9	20,7	1,3
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	6,1	7,3	7,2	15,0	13,2	13,1	4,4	9,0	9,4	1,8	-22,6	-36,5
Будівництво (реальна)*	% дпр	0,8	1,4	4,2	13,3	8,2	12,7	5,8	-1,5	-6,3	-17,0	-32,7	-54,1
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	16,4	20,0	21,9	14,3	17,5	25,3	15,0	15,7	10,9	2,2	-13,9	-18,0
Транспорт (реальна)*	% дпр	7,7	9,4	5,3	7,0	5,6	8,0	10,2	10,2	14,1	10,8	-4,3	-14,4
Платіжний баланс													
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	0,0	0,5	-1,4	-1,1	-0,6	-0,3	-3,3	-3,7	-3,4	-2,1	-3,7	-0,8
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	0,0	1,7	-4,3	-4,0	-1,9	-0,8	-7,7	-10,0	-7,1	-3,7	-9,2	-3,4
Баланс товарів	млн. дол. США	-935	-884	-2022	-1735	-1701	-2684	-4452	-4670	-4401	-4121	-3742	-1141
Баланс послуг	млн. дол. США	506	1054	347	50	448	1614	308	219	492	1544	159	267
Поточні трансферти	млн. дол. США	790	851	910	732	844	947	1016	740	833	831	723	629
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1489	1736	1359	1709	1934	3927	1648	2430	3091	3324	1058	941
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-141	370	3350	1816	1477	616	1844	217	160	-690	-967	-436
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	17,7	19,2	22,4	23,0	25,9	30,6	32,5	33,2	35,5	37,5	31,5	25,4
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,02	5,02	5,03	5,04	5,02	5,01	5,04	5,03	4,79	4,70	6,49	8,09
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	5,05	4,96	4,85	6,21	7,70
Бюджет													
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,7	31,9	32,8	33,3	32,8	30,8	31,1	32,9	32,0	29,5	31,6	35.9
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,6	4,1	4,1	5,1	5,3	4,9	4,8	5,2	5,1	4,3	4,9	5.3
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	4,6	4,3	6,7	3,8	4,1	4,1	6,4	4,2	4,5	5,0	6,3	4.0
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,2	9,7	9,3	10,4	9,8	8,7	7,6	10,6	10,9	9,8	7,8	12.1
Акцизні збори	% від ВВП	1,7	1,5	1,5	1,8	1,7	1,6	1,3	1,5	1,3	1,2	1,4	2.0
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	32,8	29,4	36,6	28,4	31,0	29,6	36,7	29,8	31,6	27,2	41,2	35.4
Поточні видатки	% від ВВП	29,7	24,9	29,2	26,9	28,4	25,9	27,3	28,9	28,5	22,4	33,8	34.5
Капітальні видатки	% від ВВП	3,2	4,5	7,4	1,6	2,6	3,7	9,4	1,0	3,1	4,8	7,4	0.9
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	1,1	-2,4	4,0	4,7	1,7	1,2	-6,2	3,0	0,4	1,9	-10,3	0.0
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,1	0,1	0,5	0,5	0,3	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0.0
Ринок праці													
Середня зарплата (реальна)	% дпр	22,6	18,8	11,3	14,7	13,9	14,9	15,7	13,8	7,1	7,1	1,1	-10,9
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	18,6	20,3	16,3	17,5	17,4	14,9	16,4	19,0	10,1	6,6	2,7	-7,3
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	6,8	6,4	6,8	7,4	6,6	6,2	6,4	7,1	6,2	6,0	7,5	9,5
Банківський сектор													
Грошовий агрегат М0	% дпр	25,3	23,7	24,5	26,2	30,6	41,1	48,2	48,4	48,6	37,9	39,3	33,9
Грошовий агрегат М2	% дпр	36,6	36,7	34,3	38,6	40,7	47,8	50,8	52,7	48,8	37,4	31,0	12,0
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	41,1	39,7	37,3	50,7	56,3	64,8	71,9	67,9	67,0	53,3	7,5	-10,9
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	66,2	64,3	57,5	52,3	43,8	38,4	32,5	35,2	32,9	31,2	66,3	31,8
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	53,7	49,0	52,3	52,4	57,2	60,7	72,7	81,2	70,6	54,9	40,4	27,6
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	82,1	90,4	95,4	98,9	97,4	91,0	75,4	71,3	57,9	53,4	103,6	70,8
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	86,7	76,6	79,5	84,1	86,5	87,9	85,7	84,8	67,2	50,9	73,3	50,8
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	63,4	63,5	64,9	65,8	67,3	68,2	69,2	69,1	68,6	66,8	69,8	69,9
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	15,5	14,6	15,1	14,0	13,9	13,7	14,0	15,7	17,6	17,7	21,6	26,2
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,3	11,3	11,5	11,5	11,4	11,3	11,1	10,9	11,9	12,4	11,9	9,6

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінанс розрахунки ІЕД

* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.